

raadsvoorstel

Zaaknummer 2471883

Te behandelen door E.S.F. Schepers-Janssen

Onderwerp: Eerste bestuursrapportage 2026 en Begroting 2027 Fijnder

Pagina 1 van 4

Aan de raad:

Inleiding

Fijnder, het Werkleerbedrijf Oost-Achterhoek, voert in het kader van de Gemeenschappelijke regeling Fijnder de taken op het gebied van Werk en Inkomen uit voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. Op 20 mei 2026 heeft Fijnder de Eerste bestuursrapportage 2026, inclusief de bijbehorende begrotingswijziging, en de Begroting 2027 met Meerjarenbegroting 2028-2030 aan de deelnemende gemeenten toegezonden. Volgens artikel 35, lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regelingen kan de gemeenteraad zijn zienswijze op deze stukken kenbaar maken aan het Dagelijks Bestuur van Fijnder. Het Algemeen Bestuur van Fijnder stelt de stukken uiterlijk in september 2026 vast, zodat Fijnder de vastgestelde begroting voor 15 september aan Gedeputeerde Staten kan toezenden en onder repressief toezicht blijft (artikel 34, tweede lid Wgr). Eventuele zienswijzen worden bij de besluitvorming betrokken.

Voorstel

1. Kennis te nemen van de Eerste bestuursrapportage 2026 en de Begroting 2027 met Meerjarenbegroting 2028-2030 van Fijnder.
2. Geen zienswijze in te dienen op de begrotingswijziging behorende bij de Eerste bestuursrapportage 2026 van Fijnder.
3. Geen zienswijze in te dienen op de Begroting 2027 en de Meerjarenbegroting 2028-2030 van Fijnder.

Relatie met (huidig) beleid

De Begroting 2027 vloeit voort uit de Gemeenschappelijke regeling Fijnder en sluit aan bij het bestaande beleid voor de uitvoering van de Participatiewet, inclusief Beschut Werk, loonkostensubsidie, de inkomensondersteuning en de aanvullende dienstverleningsovereenkomsten met Winterswijk (waaronder de volwassenenregeling en de leefgeldverstrekking aan ontheemden uit Oekraïne). Deze stukken sluiten aan op de Kadernota 2027 die u eerder hebt ontvangen.

Beoogd(e) effect(en)

Een door het Algemeen Bestuur van Fijnder vast te stellen Eerste bestuursrapportage 2026 en Begroting 2027 met Meerjarenbegroting 2028-2030, met daarbij een tijdig kenbaar standpunt van Winterswijk over het al dan niet indienen van een zienswijze, zodat Fijnder de wettelijke taken op het gebied van Werk en Inkomen voor de gemeente Winterswijk kan blijven uitvoeren.

Argumenten

1.1 De stukken vallen onder de zienswijzeprocedure van artikel 35, lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Het Dagelijks Bestuur van Fijnder stuurt op grond van de Gemeenschappelijke regeling Fijnder en de Wet gemeenschappelijke regelingen de Eerste bestuursrapportage 2026 en de Begroting 2027 met Meerjarenbegroting 2028-2030 naar de gemeenteraad voordat het Algemeen Bestuur deze vaststelt. De raad kan op deze stukken een zienswijze indienen. Door kennis te nemen van de stukken vervult de raad zijn rol binnen het wettelijk kader van deze verbonden partij.

2.1 De Eerste bestuursrapportage 2026 brengt de inhoudelijke en financiële mutaties per programma in beeld.

De rapportage werkt per programma (Werk en Activering, Bestaanszekerheid, Overhead en algemene kosten) de belangrijkste beleidsmatige en financiële ontwikkelingen ten opzichte van de Begroting 2026 uit. Voor Winterswijk zijn de belangrijkste ontwikkelingen het Plan van Aanpak Optimalisatie Dienstverlening, de doorwerking van de verhoging van de inkomensnorm naar 130% van het wettelijk minimumloon, de aankoop van het pand Batterij 10-12 per 1 juli 2026 en het onderbrengen van medewerkers met een indicatie beschut werk onder de cao Aan de Slag per 1 januari 2026. Wij hebben de mutaties inhoudelijk en financieel beoordeeld en zien geen aanleiding voor een zienswijze.

3.1 De Begroting 2027 sluit aan op de Kadernota 2027 en is in ambtelijke en bestuurlijke afstemming met de drie gemeenten opgesteld.

Het bestaande beleid 2026 vormt het vertrekpunt. De vier strategische pijlers (excellente dienstverlening, flexibilisering en maatwerk, samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers, vernieuwend aan de slag) zijn ongewijzigd. Voor de indexering geldt de septembercirculaire 2025: loonvoet sector overheid 5,1% en prijs overheidsconsumptie 2,2%. Het aandeel van Winterswijk in de bedrijfsvoeringskosten komt voor 2027 uit op 35,5% (€ 6.341.000).

3.2 De Begroting 2027 voldoet aan de eisen van de Wgr en het BBV.

Fijnder dient de vastgestelde begroting tijdig in bij de provincie, zodat zij onder repressief toezicht blijft vallen. De weerstandsratio per balansdatum komt uit op 1,24 en valt daarmee binnen de norm van 1,0 tot 1,6. Met een algemene reserve van € 1.200.000 wordt het benodigde weerstandsvermogen van € 965.000 afgedekt. De gemeenten staan garant voor de exploitatietekorten van Fijnder.

4.1 Het indienen van een zienswijze is een raadsbevoegdheid en vraagt tijdige besluitvorming

De raad besluit op grond van artikel 35 van de Wet gemeenschappelijke regelingen over het al dan niet indienen van een zienswijze. Het Algemeen Bestuur van Fijnder stelt de stukken na de zienswijzeperiode vast en moet de vastgestelde begroting uiterlijk 15 september 2026 aan Gedeputeerde Staten toezenden om onder repressief toezicht te blijven (artikel 34, tweede lid Wgr). Tijdige besluitvorming door de raad in juni 2026 is noodzakelijk om het standpunt (of het ontbreken van een zienswijze) te kunnen betrekken bij de definitieve vaststelling.

Kanttekeningen

1.1 De ontwikkeling van het cliëntenbestand vraagt aandacht.

Na de daling van het bestand in 2025 is in het vierde kwartaal van 2025 en de eerste maanden van 2026 een lichte stijging zichtbaar. De verzwaring van de problematiek van cliënten en het aandeel statushouders leiden tot langere bijstandsafhankelijkheid en daarmee tot aanhoudende financiële druk op het programma Bestaanszekerheid. Fijnder monitort de ontwikkeling actief. Bijstellingen volgen in de tweede bestuursrapportage 2026 en de reguliere kwartaalrapportages. Het risico is daarmee voor 2026 acceptabel.

3.1 De afloop van de Tijdelijke Regeling Bescherming voor ontheemden uit Oekraïne op 5 maart 2027 is een onzekerheid met substantiële financiële omvang.

Vanaf 5 maart 2027 ontvangen Oekraïense ontheemden een transitiedocument met een regulier verblijfsrecht van drie jaar. Zij krijgen daarmee dezelfde rechten en plichten als andere inwoners met een verblijfsvergunning. Dit kan leiden tot een groter beroep op bijstand en op de re-integratiedienstverlening van Fijnder. De omvang van deze doelgroep, het tempo van normalisering en de structurele rijkscompensatie voor de samenhangende uitvoerings- en uitkeringslasten zijn nog onvoldoende uitgewerkt. Daarom is de financiële impact in deze begroting niet concreet geraamd. Wij volgen deze onzekerheid via de bestuursrapportages 2027 nauwgezet.

3.2 De BUIG-systematiek en het macrobudget kennen meerjarige onzekerheden.

Het definitieve macrobudget wordt pas in het najaar vastgesteld en het aandeel per gemeente fluctueert op basis van realisatiecijfers. Daarnaast werkt een aantal voorgenomen wetswijzigingen door op de meerjarige uitkomsten: het kabinetsvoornemen om de maximale WW-duur per 2028 te verkorten van 24 naar 12 maanden kan leiden tot een hogere instroom in de bijstand, en het aanvullend wetsvoorstel Wet banenafpraak (beoogde inwerkingtreding 1 januari 2028) brengt de WIA- en WW-doelgroep onder het doelgroepregister. Voor Winterswijk volgen wij voor de eigen begroting het BUIG-budget dat van het Rijk wordt ontvangen. Dat ondervangt het risico op de gemeentelijke begroting.

3.3 De cao-ontwikkeling en de herziening van het ROZ-kostenverdeelmodel kunnen leiden tot afwijkingen van de geraamde indexatie en bijdrage.

De cao Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties loopt af op 31 maart 2027, terwijl de cao Aan de Slag op 31 december 2027 afloopt. Uitkomsten van de vervolgonderhandelingen kunnen afwijken van de gehanteerde indexatie van 5,1%. Het ROZ herzielt per 1 januari 2027 zijn financieringsmodel, wat tot een hogere bijdrage van Fijnder leidt. In de Begroting 2027 zijn deze financiële effecten verwerkt op basis van het voorlopige kostenverdeelmodel. Definitieve besluitvorming over het bedrijfsplan ROZ 2027-2030 heeft nog niet plaatsgevonden. Eventuele bijstellingen lopen via de reguliere bestuursrapportages en zijn voor Winterswijk acceptabel binnen het reguliere begrotingsbeeld.

3.4 De coalitievorming na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 en de wetsontwikkelingen binnen de Participatiewet kunnen leiden tot bijsturing.

De nieuwe coalitieprogramma's in de drie deelnemende gemeenten kunnen lokale accenten leggen die afwijken van de huidige koers en aanleiding geven tot aanpassing van de dienstverlening van Fijnder. Spoor 2 (fundamentele herziening) en spoor 3 (versterking uitvoering) van de Participatiewet in Balans en het wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid (beoogde inwerkingtreding 1 januari 2027) vragen om implementatie waarvan de financiële impact nog ongewis is.

Financiële paragraaf incl. subsidiekansen en financiële risico's

Eerste bestuursrapportage 2026

Op basis van de Eerste bestuursrapportage 2026 wijzigt de bijdrage van Winterswijk aan Fijnder voor 2026 per saldo met + € 47.000. Voor het programma Werk en Activering komt de bijstelling voor Winterswijk uit op + € 95.000, voor Bestaanszekerheid op + € 4.000 en voor Overhead en algemene kosten op - € 52.000. De grootste afzonderlijke mutaties zijn de toename van de langdurige loonkostensubsidies (+ € 167.000) en de bijzondere bijstand en minimaregelingen (+ € 183.000), tegenover een afname van de uitvoeringskosten Werk en Activering (- € 116.000) en het leefgeld voor Oekraïense ontheemden (- € 115.000). Een gedetailleerde uitsplitsing per programma is opgenomen in de Eerste bestuursrapportage 2026 (bijlage 3).

De financiële consequenties van de Eerste bestuursrapportage 2026 worden verwerkt bij de gemeentelijke 2e prognose 2026. Voor het onderdeel inkomensondersteuning binnen Bestaanszekerheid volgt de bijstelling het BUIG-budget. Deze aanpassing vindt plaats op basis van de definitieve beschikking van het Rijk.

Begroting 2027 en Meerjarenbegroting 2028-2030

Het financiële beeld voor 2027 in vergelijking met 2026 en de werkelijke realisatie 2025:

(bedragen x € 1.000)	Begroot 2027	Begroot 2026 (na wijzigingen)	Werkelijk 2025
Resultaat (voor mutaties reserves)	-/- 184	-/- 190	1.311
Baten (voor mutaties reserves)	61.350	59.589	56.394
Lasten (voor mutaties reserves)	61.534	59.779	55.263

De begroting 2027 sluit voor mutaties reserves met een negatief saldo van € 184.000. Na onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves is de begroting 2027 sluitend. De wijzigingen ten opzichte van de Begroting 2026 worden in de Begroting 2027 van Fijnder integraal toegelicht. Wij verdelen de bedrijfsvoeringskosten over de gemeenten op basis van het aantal cliënten dat Fijnder per gemeente bedient op 1 januari van het voorgaande begrotingsjaar. Voor Winterswijk komt dit voor 2027 neer op 35,5% (€ 6.341.000). De totale bijdrage van Winterswijk aan Fijnder voor 2027 bedraagt € 21.732.000 en loopt in de meerjarenraming op tot € 24.827.000 in 2030.

Voor het BUIG-budget volgt Winterswijk het rijksbudget als uitgangspunt voor de eigen begroting, los van de begroting van Fijnder. Het voorlopige BUIG-budget voor Winterswijk komt voor 2027 uit op € 11.799.848 (+ € 151.743 ten opzichte van 2026). Voor de inkomenswaarborg op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ geldt voor Winterswijk een raming van € 10.370.000 in 2027. De lasten voor bijzondere bijstand en minimaregelingen stijgen voor Winterswijk van € 991.000 (2026) naar € 1.194.000 (2027). Voor de langdurige loonkostensubsidies is sprake van een stijging van € 854.000 (2026) naar € 1.131.000 (2027). Deze aanpassingen worden verwerkt in onze begroting 2027-2030, zodat de raad een integrale afweging kan maken. Er zijn geen aanvullende subsidiemogelijkheden buiten de reguliere rijksmiddelen (impulsbudget sociaal ontwikkelbedrijven, structurele rijksbijdrage sociale infrastructuur, BUIG-budget) die in deze begroting al zijn verwerkt).

Juridische aspecten/wet- en regelgeving

De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), de Gemeenschappelijke regeling Fijnder en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn van toepassing. Indien een zienswijze wordt ingediend, stelt het Dagelijks Bestuur de gemeenteraad voorafgaand aan de vaststelling van de begroting(swijziging) schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze en de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.

Aspecten van duurzaamheid

N.v.t.

Communicatie/betrokkenenparagraaf

Het Algemeen Bestuur van Fijnder wordt na besluitvorming door de raad schriftelijk geïnformeerd over het standpunt van Winterswijk. Eventuele zienswijzen worden door het Dagelijks Bestuur betrokken bij de definitieve vaststelling.

De stukken zijn in ambtelijk en bestuurlijk vooroverleg met de drie deelnemende gemeenten (Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk) tot stand gekomen, langs de reguliere lijn van het ambtelijk vooroverleg en de behandeling in het Algemeen Bestuur van Fijnder. Voor het opstellen van deze nota is overlegd met de teams binnen de gemeente die op de inhoud (Werk en Inkomen, Bestaanszekerheid) en financiën betrokken zijn. Externe advisering door belangenorganisaties of de Adviesraad Sociaal Domein is bij deze procedurele stap niet aan de orde.

Relatie met andere besluitvorming/andere projecten

De begroting van Fijnder hangt samen met de gemeentelijke begroting 2027-2030, de Kadernota 2027 en het lopende traject rond de doorontwikkeling van Fijnder als sociaal ontwikkelbedrijf. Financiële mutaties uit de Eerste bestuursrapportage 2026 raken aan de 2e prognose 2026 van de gemeente. Tot slot raakt de begroting aan de implementatie van fase 3 spoor 1 van de Participatiewet in Balans per 1 januari 2027, de Wet van School naar Duurzaam Werk, de regionale samenwerking via het Werkcentrum Achterhoek en de herziening per 1 januari 2027 van het ROZ-kostenverdeelmodel. Het besluit om geen zienswijze in te dienen heeft daarmee geen verdere consequenties voor de richting van het beleid.

Vervolgprocedure/evaluatie

Met het bijgevoegde raadsvoorstel gaat het collegebesluit ter besluitvorming naar de raad. De behandeling vindt plaats in de raadscommissie en de raadsvergadering van juni 2026. Na het raadsbesluit informeert het college het Dagelijks Bestuur van Fijnder schriftelijk over het standpunt van Winterswijk. Het Algemeen Bestuur van Fijnder stelt de Eerste bestuursrapportage 2026 en de Begroting 2027 met Meerjarenbegroting 2028-2030 uiterlijk in september 2026 vast. Tussentijdse rapportage aan de raad over de uitvoering loopt via de tweede bestuursrapportage 2026 van Fijnder en de reguliere kwartaalrapportages. Evaluatie van de begroting 2027 vindt plaats via de jaarstukken 2027 van Fijnder en de gemeentelijke jaarrekening.

Winterswijk, 26 mei 2026

Burgemeester en Wethouders van Winterswijk,

de secretaris,

de burgemeester,

B. Freriks-ten Hagen

B. Dijkstra